

KÜLFÖLDI JOGALKOTÁS.

Nagy Emil: Feliegyzésem Nagybritanniából.

Nálunk, Nagybritanniában, nincsenek felesleges ceremóniák és sallangok a jogban. Mindent a legjózanabb *egyszerűség* s egyben a százados hagyományokban gyökeredző méltóság és tekintélytiszteltet jellemez.

Lássuk például, hogyan intézik a *holttanyilvánítást*. Ezzel az eljárással Skóciában ismerkedtem meg. Előkelő barátom, the right Honorable Viscount of Notasingle Penny, M. P., K. 6, L. F., Sat. tiszteletemre nagy parforce-vadászatot rendezett birtokán. Egy, golyómtól már megsebesült, gyönyörűen fejlett him-parforcenak üldözése közben elvetődtem a szomszédos falucskába *Bluffboroughba* (ejtsd: Bliffbüráj). Természetesen hiába próbáltam megőrizni inkognitomat, a polgárok között percek alatt elterjedt a hír, hogy Excellenciám a falucska falai közt időzik. Félóra mulva a Lord Major (ejtsd: Lird Mijur) teljes díszben két tanácsnok kíséretében tisztelgett nálam. Diskurzus közben megemlítették, hogy egy óra mulva az ősi skót törvény, az úgynevezett Ham and Eggs Act alapján ünnepélyes holttanyilvánítást fognak promulgálni, a kerületi bíróság, *District Court* (ejtsd: Destrukt Kót) dísztermében. Érdekelt a dolog s meghívásukra velük tartottam.

A díszteremben a főhelyen az apakönyvvezető (*Fatherbookleader*) állott. Mellette a még Földnélküli János által adott privilégium értelmében a gretnagreeni kovács és a szadagorai csodarabbi. Skóciában — ezt tudni kell — a férfiak státusza nem anyakönyvben, hanem *apakönyvben* vezetetik. Az apakönyvvezetőn hosszú allonge-paróka, ezüsttel szegett mályvaszínű talár volt és kétoldalt tizenkét herold valódi korabeli ruhákban. Kürtszó után széttáruultak a terem végében levő szárnyas ajtók és belépett fekete palástban két nagyon öreg ember, kezükben égő gyertyát tartva. Kérdezősködésemmre megtudtam, hogy az egyik a holttanyilvánítandó, a másik pedig annak dédatyja. Skóciában ugyanis csak olyan személyt lehet holttanyilvánítani, aki legalább hetven éves s a holttanyilvánítás aktusánál *személyesen köteles megjelenni* nemcsak ő, de dédatyja is. Ez azért van, mert a holttanyilvánítottnak minden vagyona dédatyjára száll és ez utóbbinak ünnepélyes fogadalmat kell tennie, hogy a vagyont épségben fogja halála után az ő dédatyjára hátrahagyni. Ez is hallatlanul bölcs intézkedése a brit jognak, hogy a vagyon mindég felfelé száll, egyenes ágon, soha sem lefelé. Ezt nemcsak az ősök tisztelete indokolja, hanem azon célszerű törekvés, hogy a vagyon egykézben maradjon.

A holttanyilvánítandó és dédatyja elmondták az előírt fogadalmat az ősi kelta nyelven. Ezután a holttanyilvánítandó kezében levő gyertyát az apakönyvvezető mellett álló „gyertyafujófőtiszt” (*Headclerk of the Candleblowings*) elfujta annak jeléül, hogy a holttanyil-

vánítás megtörtént. Végül jegyzőkönyvet vettek fel az aktusról és azt az apakönyv megfelelő lapjához fűzték. —

Egy másik igen érdekes dolog az angol telekkönyvi rendtartás végtelen egyszerűsége. Angliában ú. n. *kettős telekkönyvvitel* van érvényben (*double fullbookkeeping*), a telekkönyveket államilag vizsgáztatott mérlegképes telekkönyvelők vezetik. Az angol jogérzettel és kereskedelmi érzékkel nem férne össze az, hogy éppen a telekkönyvi *betétek* ne kamatozzanak s ezért teljesen bankszerű módon megy a telekkönyvelés. Jellemző a liberális felfogásra, hogy a *teherlapokra* még a méhenkívüli terhesség is feljegyezhető. A mezőgazdasági ingatlanokra bekeblezett jelzálogjogok neve „*mortgage*”, ami igen szemléltetően fejezi ki az ezen jelzálogokkal biztosított követelések sorát. (Mort, azaz: halott). —

A *Court of Appeal* (fellebbezési bíróság) mellett most állították fel a Covent Gardenben (így hívják a főtörvényszéket Londonban) a *Court of Sex Appeal*t azon perek felsőfokú intézésére, amelyek csábításból fakadó erkölcsi kártérítés iránt vannak folyamatba téve. Hír szerint egy kiváló magyar szaktudóst fog az angol király meghívni az új bíróság elnökeül, akinek áldásos munkájáról már Zangwill is megemlékezett a *Dreamers of the Szi-Ghetto* című munkájában —

Kedves látvány volt a Hyde Parkban (ez a londoni ügyvédi kamara) a fiatal ügyvédjelöltek bejegyzése. Lélekemelő ünnepi aktus, mikor harangzúgás és dobpergés közepette az ifjak fél térdre ereszkedve járulnak kézcsókra a nagyhatalmú Sir *Alexander of Bene*, Chief-Inquisitor in Pseudoimmatriculations, színe elé. —

Az angol bírót nem feszélyezik az alaki jogszabályok kötelékei. Hatalma csaknem korlátlan. A legbonyolultabb jogeseteket is a *józan commonsense* alapján gyors áttekintéssel, rendszerint közmegelegedésre oldja meg. Láttam egy tárgyalást Mrs. Justice Woodhead főbíró előtt, amely csodálattal töltött el. A ritka érdekességű eset a következő volt:

Felperes alperesnek kölcsönadott ezer fontot harminc napra.

Alperes a pénzt nem adta vissza.

Felperes keresetet indított az ezer font megfizetésére.

Alperes beismerte a tényállást, azzal védekezett, hogy a pénz elitta.

A bíró felperest elutasította, mert a keresetlevélen levő ügyvédi ellenjegyzés töltőtollal volt eszközölve, holott Hódító Vilmos óta csakis *ludtollal* szabad szignálni a periratokat.

Önagyméltósága tollbamondása után írta H. M.